

ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерства енергетики України

до проєкту Закону України «Про екологічне страхування та гарантії відшкодування шкоди, завданої внаслідок діяльності, що становить підвищену екологічну небезпеку»

ініціатори проєкту Закону України: Криворучкіна О.В.

та інші народні депутати України

реєстраційний номер 6018-2 від 29 вересня 2021 р.

(далі – проєкт Закону України)

пропозиції до першого читання

1. Не підтримується.

2. У пояснювальній записці до проєкту Закону України зазначено, що він є альтернативним до проєкту Закону України «Про екологічне страхування» (реєстр. № 6018 від 09 вересня 2021 р.) та спрямований, серед іншого, на реалізацію стратегічних цілей в екологічній політиці, передбачених Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», зокрема, на розвиток і вдосконалення природоохоронного законодавства та підвищення рівня його дотримання, включаючи наближення законодавства України до права Європейського Союзу.

У праві Європейського Союзу основним документом, що визначає правовий механізм запобігання чи ліквідації наслідків екологічної шкоди, кінцевим результатом якого є повернення, відновлення природних ресурсів до вихідного стану, який існував до заподіяння шкоди, є Директива 2004/35/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про екологічну відповідальність за попередження та ліквідацію наслідків завданої навколишньому середовищу шкоди» від 21 квітня 2004 р. (далі – Директива).

Основною вимогою Директиви є вжиття запобіжних та відновлюваних заходів. Для забезпечення принципу «забруднювач платить» Директива передбачає запровадження механізмів фінансової гарантії екологічної відповідальності. Директива заохочує держави-члени ЄС до запровадження такого механізму, але не встановлює вимог до видів і форм фінансових гарантій та обов'язковості екологічного страхування.

Правові засади, визначені у проєкті Закону України суперечать положенням преамбули та статті 14 Директиви.

Пунктом 1 статті 4 проєкту Закону України визначено, що якщо діяльність суб'єкта господарювання відповідає критеріям, визначеним пунктом 2 цієї статті, така діяльність становить підвищену екологічну небезпеку, а суб'єкт

господарювання, який здійснює таку діяльність, зобов'язаний мати на будь-яку дату діюче фінансове забезпечення (договір фінансового забезпечення) в порядку і на умовах, визначених цим Законом.

Підпунктами 2.6 та 2.7 пункту 2 статті 4 проєкту Закону України до зазначених вище видів діяльності віднесено діяльність з розробки, в тому числі промислової, родовищ нафти і газу та вугільних родовищ, а також діяльність оператора ядерної установки.

Відповідно до пункту 3 статті 4 проєкту Закону України суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність, що відповідає вимогам, вказаним у підпунктах 2.4, 2.5, 2.6 та 2.7 пункту 2 цієї статті, зобов'язані використовувати у якості фінансового забезпечення виключно договір екологічного страхування, укладений на умовах цього Закону.

При цьому положеннями пункту 27 преамбули Директиви визначено, що держави-члени вживають заходи для заохочення експлуатантів звертатися до страхування або інших форм фінансової гарантії, а також до розробки інструментів та розвитку ринків фінансової гарантії для забезпечення ефективного покриття фінансових зобов'язань, що впливають з даної Директиви.

Частиною першою статті 14 Директиви визначено, що держави-члени вживають заходи, спрямовані на сприяння розвитку належними фінансовими та економічними учасниками інструментів та ринків фінансової гарантії, враховуючи фінансові механізми, що охоплюють випадки неплатоспроможності, для того, щоб дозволити експлуатантам використовувати інструменти фінансової гарантії для охоплення відповідальності, що на них покладається на підставі даної Директиви.

Отже, положеннями Директиви не передбачено запровадження обов'язкового екологічного страхування.

При цьому, частиною першою статті 49 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» передбачено, що в Україні здійснюється добровільне і обов'язкове державне та інші види страхування громадян та їх майна, майна і доходів підприємств, установ і організацій на випадок шкоди, заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів. Частиною другою статті 49 цього Закону передбачено, що з метою врахування екологічних вимог у процесі приватизації чи корпоратизації об'єктів права державної власності, іншої зміни форми власності чи зміни суб'єктів права власності на об'єкти, а також для потреб екологічного страхування, оренди майна, набуття права власності на майно та земельні ділянки, створення, функціонування і сертифікації систем екологічного управління, при здійсненні іншої діяльності в Україні проводиться добровільний чи обов'язковий екологічний аудит. Пунктом «е» статті 41 цього Закону передбачено відшкодування збитків за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Разом з тим, положеннями статті 7 Закону України «Про страхування» визначено види обов'язкового страхування, до яких серед іншого, віднесено

страхування об'єктів та діяльності підприємств паливно-енергетичного комплексу України.

Запровадження такого додаткового обов'язкового виду страхування, як екологічне страхування, визначеного проектом Закону України, може створити ризик подвійних страхових зобов'язань та додаткового фінансового навантаження на енергетичну галузь України.

Міністр енергетики України

Герман ГАЛУЩЕНКО

_____ 2021 р.